

ротьби не лише не гарантує успіху в майбутньому, а й ставить його під серйозний сумнів. Розуміючи всю важливість планування для подальшої успішної діяльності, менеджмент великих міжнародних банків значну увагу приділяє організації цього процесу як на корпоративному рівні, так і в окремих структурних підрозділах.

На сьогодні Україна підключена до світового інформаційного потоку знань і досвіду, якість банківських фахівців зростає, але разом з тим система планування має низку недоліків, зокрема:

- форми більшості планових документів є незручні для аналізу;
- недостатня увага приділяється вивченню ринкового попиту на банківські продукти;
- часто під час планування значна увага приділяється поточним витратам на здійснення певної діяльності, не враховуючи стратегічної важливості певних видів діяльності;
- рідко застосовується аналіз беззбитковості продажів;
- за сучасної системи планування важко оцінити запас міцності банку в умовах нестабільності зовнішнього середовища.

Ефективна система планування дасть змогу:

- зрозуміти, де, коли і для кого банк збирається створити і продавати певні послуги;
- знати, які ресурси потрібні для досягнення цілей банку;
- досягти ефективного використання залучених ресурсів;
- передбачити кризові ситуації, проаналізувати ймовірні ризики і передбачити заходи щодо їх зниження.

На сьогодні планування в банку має відповідати таким критеріям:

- використання та аналіз усього масиву інформації, яка прямо чи опосередковано впливає на діяльність банку;
- наукова обґрунтованість планування, яка передбачає економічне обґрунтування фінансових показників;
- самостійність банків у плануванні та зацікавленість в об'єктивності даних;
- витрати на планування повинні раціонально співвідноситися з отриманими результатами;
- *гнучкість* – полягає в тому, що розроблена система планів повинна допускати можливість коригування за зміни зовнішнього або внутрішнього середовища банку;
- *точність* – досягнення максимально високої точності економічних параметрів, за оптимальних витрат на процес планування;
- *повнота* – планування повинно охоплювати всі галузі діяльності банку.

Висновок. З усього викладеного вище можна зробити висновок, що планування є інструментом управління, який охоплює всі аспекти банківської діяльності, воно важливе для конкурентоспроможності банку. Таке визнання часто приходить після криз, викликаних конкуренцією, після різкого падіння доходності або після перебудови банківської установи. Процес планування має бути простим. Надто амбіційні системи планування перетворюються швидше на тягар, ніж на корисний інструмент керівництва. Планування в американських банках починалося зі складання якихось сумнівних цифр за участі слабких систем, але відтоді банки розробили необхідні системи під-

тримки. У країнах, що розвиваються, банки теж могли б виграти від системного розвитку. У дуже мінливих фінансових і економічних умовах, які притаманні нашій країні, що істотно впливають на спроможність банку досягти запланованих результатів, банки мусять створювати можливості для прогнозування і планування в разі непередбачених надзвичайних обставин. Планування потрібно використовувати послідовно, враховуючи всі фактори та умови, в яких працює банк.

Література

1. Дребот Н.П. Стратегічне управління : навч. посібн. / Н.П. Дребот, Л.В. Мороз, Б.І. Пшик. – Львів : Вид-во ЛБІ НБУ, 2005. – 150 с.
2. Загородній А.Г. Фінансовий словник / А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк, Т.С. Смовженко. – Вид. 4-те, [перероб. та доп.]. – К. : Т-во "Знання", КОО. – Львів : Вид-во Львів. банк. ін-ту НБУ. – 566 с.
3. Коцовська Р. Операції комерційних банків / Р. Коцовська, В. Ричаківська, Г. Табачук, Я. Грудзевич, М. Вознюк. – Вид. 3-те, [перероб. та доп.]. – Львів : Вид-во ЛБІ НБУ, 2003. – 500 с.
4. Телицька Т. Організація управління результатами діяльності комерційного банку / Т. Телицька // Вісник Національного банку України : журнал, 2003. – № 6. – С. 2-4.

Дребот Н.П., Галайко Н.Р., Галько О.Р. Актуальные проблемы планирования банковской деятельности и пути их осуществления

Рассмотрены вопросы планирования банковской деятельности, освещены необходимость и особенности разработки и внедрения управленческого планирования в современных условиях, раскрыты цель и условия стратегического планирования и основные принципы их реализации в условиях отечественного рынка.

Ключевые слова: банковская система, банковская деятельность, банковские учреждения, бюджетирование, планирование, стратегическое планирование.

Drebot N.P., Galayko N.R., Galko O.R. Issues of the day of planning bank activity and ways of their decision

A question is considered in relation to planning of bank activity, a necessity and features of development and introduction of the administrative planning are reflected for modern terms an aim and terms of the strategic planning and basic principles of their realization are exposed in the conditions of home market.

Keywords: banking system, bank activity, bank establishment, budgeting, planning, strategic planning.

УДК 338.05+630*83

Ст. викл. О.В. Дячишин, канд. екон. наук;
магістр Н.О. Мартинюк – НЛТУ України, м. Львів

ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОЦЕСУ ЦІНОУТВОРЕННЯ НА ПРОДУКЦІЮ ЛІСОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

Розглянуто підходи до ціноутворення у сучасній економічній системі. Здійснено аналіз цін на лісоматеріали круглі та продукцію первинного оброблення деревини ДП "Крижопільське ЛГ". Зібрано інформацію про ціни на аукціонних торгах на товарній біржі "Львівська універсальна".

Ключові слова: ціна, лісове підприємство, цінові коефіцієнти.

Постановка проблеми. Ціна є об'єктивною економічною категорією, яка функціонує відповідно до діючих економічних законів. Проблема здійс-

нення ефективного ціноутворення не втрачає своєї актуальності і сьогодні, оскільки механізм ціноутворення загалом на підприємствах, зокрема і на підприємствах лісового господарства, не є досконалим.

Актуальність дослідження. Збільшення у собівартості продукції частки витрат приватного бізнесу, а також законодавчі обмеження на продаж необроблених лісоматеріалів за межі України зумовили нові виклики для лісових підприємств та перехід їх на використання ринкових важелів для формування цін. Ціна є важливою економічною категорією, центральною в системі економічних відносин. За визначенням М.І. Туган-Барановського, "...ціна виробленої продукції визначається тими видатками на її виробництво, які дають змогу виробити продукції стільки, скільки її потребує ринок" [14]. Загородній А.Г. вважає, що "...ціна – грошовий вираз вартості товару, яка залежить від вартості товару, а також від величини самої грошової одиниці, якою її вимірюють" [2].

Таким чином, ціна – це складна економічна категорія, в якій фокусують практично всі основні економічні відносини в суспільстві. Передусім, це стосується виробництва та реалізації продукції, формуванню її вартості, а також створення, розподілу і використання грошових коштів. Ціна опосередковує всі товарно-грошові відносини. Ціна і ціноутворення є важливим складовим елементом функціонування ринкового механізму.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Аналіз публікацій [3-10, 12, 13, 15] свідчить про високий рівень сучасних досліджень щодо питань ціноутворення. Широко висвітлені стратегії формування цін: (високих чи низьких цін; "зняття вершків"; "проникнення"; співвідношення "ціна-якість"; незаокруглених цін); чинники, які впливають на процес формування цін на підприємствах; методи розрахунку цін (затратні, формування ціни з орієнтацією на попит, на основі аналізу максимальних збитків і прибутків, орієнтацією на конкуренцію [1].

Проте питання ціноутворення на продукцію лісових підприємств ще достатньо не досліджені. Як зазначає професор І.М. Синякевич, ринок не завжди буває надійним регулятором (особливо, коли це пов'язано з інтересами майбутніх поколінь та екологічними функціями лісів) [5]. Будь-яке підприємство для здійснення ефективного ціноутворення повинно розробляти цінову політику, тобто комплекс управлінських заходів щодо визначення ціни, який враховує вплив ціноутворювальних внутрішніх і зовнішніх факторів економічного середовища та визначає безпосередньо цілі формування ціни.

Метою дослідження є визначення основних методів і підходів до ціноутворення на лісовому підприємстві в умовах здійснення реформи лісового господарства та економічної кризи.

Виклад основного матеріалу. Проведемо аналіз ціноутворення у лісгосподарському виробництві на прикладі державного підприємства "Крижопільське лісове господарство", яке підпорядковане Вінницькому обласному управлінню лісового та мисливського господарства. Особливий інтерес представляє дослідження цінової політики на продукцію лісозаготівельного виробництва. Для встановлення цін (цінових співвідношень) між конкретни-

ми сортаментами продукції лісового господарства потрібно враховувати порівняльний аналіз їх якості і споживчих властивостей на умовах відповідного франко-складу.

Аналіз динаміки цін франко- "нижній склад" на продукцію лісозаготівельного виробництва за 2008-2010 рр. засвідчив зростання вартості 1 м³ пиловника хвойного 1-го та 2-го гатунків у 2009 р. порівняно з 2008 р. на 45 грн, і зниження ціни пиловника ясеню на 131,67 грн. Ціна на фанерну сировину дубову та дрова паливні з кожним роком збільшується. У 2010 р. порівняно з 2009 р. ціни не змінилися на пиловник хвойний 1-го та 2-го гатунків, баланси, техсировину. Отож, у 2010 р. прослідковується тенденція щодо зростання цін і це пов'язано з підвищенням попиту на продукцію лісового господарства. Результати досліджень, представлені на рис. 1, свідчать, що найбільш істотний ріст у рівні ціни спостерігається для фанерної сировини (дубової). Сортаменти з ясеня знизили свою вартість упродовж 2008-2010 рр.

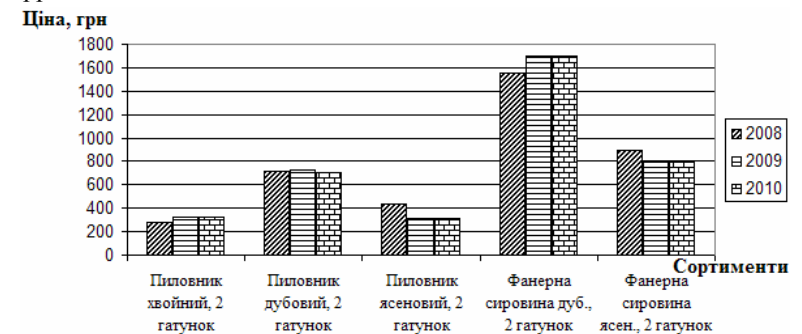

Рис. 1. Динаміка цін на продукцію лісозаготівельного виробництва, грн/м³

Для встановлення співвідношення цін між сортаментами використовуємо комплексну, якісну оцінку лісоматеріалів круглих. Відповідно до оцінки сортаментам присвоюють ціновий коефіцієнт. Якість одного сортаменту беруть за базову і йому, як еталону, присвоюють коефіцієнт одиниці. Найбільш масовим, універсальним, з найбільшим числом градацій якості, розмірів, порід є сосновий пиловник, тому за одиницю доцільно приймати пиловник 2-го гатунку діаметром 20-24 см. Решті сортаментам продукції лісового господарства, відповідно до їх якісної оцінки, встановлюємо інші коефіцієнти, вищі або нижчі відносно еталона – одиниці.

У табл. 1 наведено цінові коефіцієнти на продукцію лісозаготівельного виробництва.

З табл. 1 видно, що впродовж трьох років цінові коефіцієнти на продукцію лісозаготівельного виробництва змінюються. На їх зміну впливає попит на продукцію та якість продукції. Організація цивілізованого ринку продукції лісових підприємств тісно пов'язана з біржовою торгівлею. Біржові торги (аукціони) – найпрозоріша і відкрита форма купівлі-продажу товару. На них шляхом публічних торгів по черзі відбувається продаж попередньо оглянутих покупцями аукціонних товарів, що переходять у власність того по-

купця, що запропонував за них найвищу ціну, не перекриту іншими учасниками торгів.

Табл. 1. Аналіз цінових коефіцієнтів на продукцію лісозаготівельного виробництва

Сортименти	Нормативний коефіцієнт	Фактичний коефіцієнт		
		2008	2009	2010
1. Пиловник хвойний, 2-й гатунок	1,00	1,00	1,00	1,00
2. Пиловник дубовий, 2-й гатунок	1,93	2,55	2,24	2,15
3. Пиловник ясеневий, 2-й гатунок	1,93	1,57	0,95	0,95
4. Фанерна сировина дубова, 2-й гатунок	2,70	5,54	5,23	5,23
5. Фанерна сировина ясенєва, 2-й гатунок	2,70	3,21	2,44	2,45
6. Баланси, 3-й гатунок	1,02	0,43	0,34	0,34
7. Будівельний ліс дубовий, 3-й гатунок	0,88	0,89	0,67	0,66
8. Техсировина твердолистяна, 3-й гат.	0,67	0,41	0,32	0,32
9. Техсировина м'яколистяна, 3-й гат.	0,38	0,39	0,32	0,32
10. Дрова паливні, 3-й гатунок	0,21	0,38	0,33	0,37

Недоліком реалізації продукції лісового господарства через біржові торги є те, що основними покупцями на таких торгах виступають великі підприємства, які купують значні обсяги лісопродукції, оскільки лот може становити 100-500 м³ деревини. Середнім і малим підприємствам для здійснення своєї виробничої діяльності необхідно близько 10-20 м³ деревини, оскільки останніх суб'єктів господарювання є найбільше в Україні [6]. Серед переваг, що дають учасникам ринку біржові торги, найголовнішою є вільне ціноутворення. Біржа дає змогу встановити реальні ринкові ціни на продукцію, що формуються на основі попиту та пропозиції в ході біржових торгів і залежать лише від ринкової кон'юнктури. Вільний доступ усіх учасників ринку забезпечує великий асортимент товарів, що формує конкурентне середовище, яке дає змогу купити або продати товар за найвигіднішою ціною та на найвигідніших умовах. При цьому біржовий механізм є абсолютно прозорим і не залишає місця для зловживань.

У табл. 2 представлено аналіз цін аукціонних торгів на товарній біржі "Львівська Універсальна" та ціни прямої реалізації, які використовує державне підприємство "Крижопільське ЛГ".

Табл. 2. Аналіз цін на продукцію лісозаготівельного виробництва, грн / м³

Сортименти	ДП "Крижопільське ЛГ"	На товарній біржі "Львівська Універсальна"	
		ДП "Золочівське ЛГ"	ДП "Бродівське ЛГ"
1. Пиловник дубовий, 1-й гатунок	891,67	1397,00	1650,00
2. Пиловник дубовий, 2-й гатунок	700,00	1023,00	—
3. Пиловник ясеневий, 1-й гатунок	550,00	860,00	—
4. Пиловник ясеневий, 2-й гатунок	310,00	650,00	—
5. Пиловник хвойний 1-й гатунок	375,00	480,00	—
6. Пиловник хвойний 2-й гатунок	325,00	450,00	—
7. Фанерна сировина дубова, 1-й гатунок	1945,00	2310,00	2800,00
8. Фанерна сировина дубова, 2-й гатунок	1700,00	1925,00	2300,00

Порівнюючи ціни на продукцію лісозаготівельного виробництва ДП "Крижопільське ЛГ" з цінами на товарній біржі "Львівська Універсальна" підприємств з аналогічною продукцією ДП "Золочівське ЛГ" та ДП "Бродівське ЛГ", ми бачимо, що ціни на товарній біржі значно вищі. Проведення аукціонів з продажу деревини дають змогу створити можливість для вільного її продажу, підтримки вітчизняного товаровиробника. Адже саме на торгах встановлюють реальні ринкові ціни на продукцію лісового господарства. Проте внаслідок таких процесів загострилася ситуація у деревообробній та меблевій галузях, оскільки ціни на деревину тільки за останні півроку зросли на 50 %, що спричиняє недостатню завантаженість виробничих потужностей таких підприємств [11].

Важливу роль у ціноутворенні відіграють непрямі податки, а саме – податок на додану вартість (ПДВ), що включається в ціну продукції. Враховуючи заходи, які здійснює керівництво держави з метою стабільного економічного розвитку країни та специфіку діяльності підприємств лісового господарства, треба зазначити, що відповідно до ст. 8-1 Закону України "Про ПДВ" передбачено спеціальний режим оподаткування у сфері лісового господарства, відповідно до якого сума нарахованого ПДВ не підлягає сплаті до бюджету та повністю залишається у розпорядженні такого підприємства для розвитку виробництва. Також, для правильності застосування спеціального режиму оподаткування відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України № 23 від 21.01.2009 р. затверджено перелік видів діяльності, на які поширюються норми ст. 8-1 Закону України "Про ПДВ", а саме: лісівництво та лісозаготівлі; одержання продукції лісового господарства.

Оброблення деревини на ДП "Крижопільське ЛГ" базується на переробленні, переважно, низькосортної деревини та короткомірного пиловника 1-го та 2-го гатунків. Ціни на продукцію перероблення деревини не змінилися, крім ціни на пиломатеріали обрізні м'яколистяні, де ціна зросла на 38,4 % (215 грн). У 2010 р. зменшилися ціни на пиломатеріали обрізні хвойні на 0,7 % 5 (грн) та на заготовки для паркету грабові на 21,6 % (220 грн) порівняно з 2008 р. Динаміку цін представлено на рис. 2. Тенденція росту цін зберігається подібною для пиломатеріалів обрізних – дубових та м'яколистяних, а також для дубових необрізних.

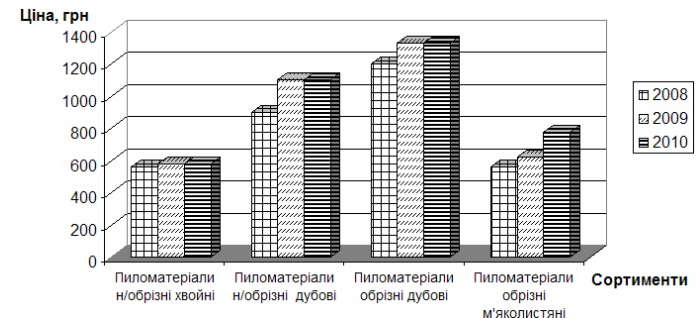

Рис. 2. Динаміка цін на продукцію перероблення деревини, грн/м³

В умовах ринку ціноутворення функціонує на базі взаємодії попиту і пропозиції, базою цін стають світові ціни. За вільних цін надлишок доходів спочатку відображається на рівні цін, відбувається перерозподіл доходів, змінюється напрямок інвестицій і так встановлюється рівновага в економіці.

Висновки. Ефективне ціноутворення в ринковій економіці є способом забезпечення функціонування підприємств, підвищення рівня соціально-економічного життя населення. Практика реалізації необробленої деревини на товарних біржах сприяє збільшенню ціни на продукцію лісових підприємств, що, своєю чергою, забезпечує підвищення прибутковості підприємств, котрі займаються заготівлею деревини. Це спричиняє незручності для деревообробних підприємств, у яких виникає недостатня завантаженість виробничих потужностей внаслідок відсутності дешевої сировини. Недостатньо відпрацьований механізм проведення біржових торгів, який зумовлює відтік необробленої деревини за межі країни, за умови, якщо підприємство з певних причин не оплатило заявлений лот впродовж кварталу.

Література

1. Вічевич А.М. Конспект лекцій з маркетингу / А.М. Вічевич, Т.В. Вайданич. – Львів. – 2007. – 146 с.
2. Загородній А.Г. Фінансово-економічний словник / А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк. – Львів : Вид-во НУ "Львівська політехніка", 2005. – 714 с.
3. Колесников О.В. Ціноутворення : навч. посібн. / О.В. Колесников. – К. : Центр навч. літ-ри, 2006. – 144 с.
4. Литвиненко Я.В. Сучасна політика ціноутворення : навч. посібн. / Я.В. Литвиненко. – К. : Вид. центр МАУП, 2001. – 274 с.
5. Лісова політика: теорія і практика : монографія / за наук. ред. проф., д-ра екон. наук І.М. Сіякевича / авт. кол.: І.М. Сіякевич, І.П. Соловій, О.В. Врублевська, А.М. Дейнека. – Львів : Вид-во ЛА "Піраміда", 2008. – 612 с.
6. Озеран В.О. Облікова інформація як джерело формування цін на лісопродукцію / В.О. Озеран, М.Ю. Чік // Вісник ЖДТУ, 2010. – № 3 (53). – 179-182 с.
7. Павлишенко М.М. Цінова політика в ринкових умовах / М.М. Павлишенко, Р.І. Ясинський // Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.-техн. праць. – Львів : РВВ НЛТУ України. – 2005. – Вип. 15.5. – 291-295 с.
8. Пінішко В.С. Ціни і ціноутворення : навч. посібн. / В.С. Пінішко. – Львів : Вид-во "Ін-телект-Захід", 2006. – 488 с.
9. Редченко К.І. Ціноутворення в сучасних умовах / К.І. Редченко, А.О. Романченко // Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.-техн. праць. – Львів : РВВ НЛТУ України. – 2009. – Вип. 19.4. – 222-296 с.
10. Самуельсон П. Економіка / П. Самуельсон. – К. : Изд-во "Наука", 1993. – 483 с.
11. Святенко А. Аукціон без вибору / А. Святенко // Дзеркало тижня, 11.06.2011 р., № 21. – С. 10.
12. Сіякевич І.М. Концепція національної цінової політики в лісовому господарстві України / І.М. Сіякевич, В.С. Дудюк // Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.-техн. праць. – Львів : РВВ НЛТУ України. – 2005. – Вип. 15.7. – 145-151 с.
13. Тормос Ю.Г. Ціни та цінова політика : навч. посібн. / Ю.Г. Тормос. – К. : Изд-во КНЕУ, 2001. – 122 с.
14. Туган-Барановський М.И. Основы политической экономии / М.И. Туган-Барановський. – Изд. 4-е. – М. : Изд-во "Наука", 1989. – 760 с.
15. Шкварчук Л.О. Ціноутворення : підручник. – К. : Вид-во "Кондор". – 2008. – 460 с.

Дячишин О.В., Мартинюк Н.О. Исследование процесса ценообразования на продукцию лесного предприятия

Рассмотрены подходы к ценообразованию в существующей экономической системе. Проведен анализ цен на лесоматериалы круглые и продукцию первичной дере-

вообработки на ГП "Крыжопольское лесное хозяйство". Собрана информация о ценообразовании на аукционных торгах на товарной бирже "Львовская универсальная".

Ключевые слова: цена, лесное предприятие, ценовые коэффициенты.

Dyachyshyn O.V., Martinyuk N.O. Research of process of pricing on the products of forestry

In the articles considered going is near pricing in the modern economic system. Realizable price analysis is on commercial timbers round and products of the primary redoing of wood in Krizhopil' State Forest District. Collected information about prices on auction auctions on a commodity exchange "Lviv Universal".

Keywords: price, forest enterprise, price coefficients.

УДК 336.77:332.2 Асист. М.Б. Жінко¹; доц. Ф.М. Турко², канд. екон. наук

УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ ІПОТЕЧНОГО КРЕДИТУВАННЯ

Розглянуто суть організаційно-економічного механізму іпотечного кредитування, його методи і важелі та їх вплив на забезпечення реалізації іпотечних кредитів. Розглянуто систему інструментів іпотечного ринку та основні чинники розвитку ринку іпотечного кредитування.

Ключові слова: організаційно-економічний механізм, іпотечне кредитування, іпотечний кредит, фінансування.

Вступ. Розвиток ринкових відносин в Україні створив передумови для формування та розвитку іпотечного ринку. Важливість його для вітчизняної економіки визначається тим, що він досить активно формує інвестиційні процеси, створює умови для цілеспрямованого та комплексного розвитку окремих галузей економіки зокрема та національних ринків загалом, істотно впливає на зайнятість населення, зменшуючи рівень безробіття, забезпечує зростання національного доходу, ВВП, підвищує забезпеченість українських громадян житлом, а отже – і їхній добробут, вирішує низку соціальних проблем та сприяє поглибленню ринкових перетворень. А тому формування дієвих механізмів фінансового забезпечення сфери житлової нерухомості – проблема надзвичайної ваги, яка потребує глибоких наукових розробок та активних практичних дій як з боку держави, так і з боку банків, будівельних організацій та інших інституцій. Розвиток іпотечного ринку потребує істотних змін у законодавчо-нормативній базі, системі іпотечного кредитування тощо.

У міжнародному середовищі дослідження проблеми функціонування та розвитку іпотечного ринку відображені у наукових публікаціях та працях таких вчених, як М. Болеата, Д. Даймонда, Ф. Мишкіна, Н. Ордуея, Г. Поляковського, В. Ресіна, Р. Страйка, Т. Френкеля, Д. Фрідмана та інших. Проте відмінність розвитку ринкових відносин у західних країнах та у вітчизняній економіці обмежує сферу використання теоретичних розробок, пропозицій та рекомендацій розроблених положеннях економічної науки західних країн.

Серед вітчизняних вчених, які висвітлюють різні аспекти теорії та практики розвитку іпотечних відносин в умовах національної економіки мож-

¹ Львівський інститут банківської справи УБС НБУ (м. Київ);

² Навчально-науково-виробничий комплекс "Академія технологій та бізнесу"